

Tutkimusosio

Kolme viidestä valtuutetusta kannattaa hallituksen sote-uudistusta ja sen rahoitusmallia

Kaupunkien ja kuntien valtuutetuilta kysyttiin kantoja Marinin hallituksen esitykseen sosiaali- ja terveydenhuollon uudistamisesta (sote-uudistus). Kolme viidestä valtuutetusta kannattaa uudistusta (62 %), joka neljäs (27 %) vastustaa ja joka kymmenes (11 %) ei osaa sanoa kantaansa, käy ilmi KAKS – Kunnallisan kehittämissäätiön valtuutettukyselytutkimuksesta.

Vahvinta uudistuksen kannatus on hallituspuolueista keskustan (79 %), vihreiden (79 %), vasemmistoliiton (78 %) ja SDP:n (73 %) valtuutettujen piirissä. Myös RKP:n valtuutettujen enemmistö (53 %) tukee uudistusta. Kristillisdemokraateista (43 %) ja ryhmästä muut (44 %) suurempi osa kannattaa kuin vastustaa (KD 35 %, muut 41 %) hanketta.

Esitetyn sote-uudistuksen vastustus on suurinta oppositiopuolueista ja perussuomalaisien (60 %) ja kokoomuksen (55 %) valtuutettujen keskuudessa. Perussuomalaisista valtuutetuista uudistusta kannattaa joka kolmas (32 %) ja kokoomusvaltuutetuista reilu kolmannes (37 %). Molemmissa puolueissa joka kymmenes ei osaa sanoa kantaa uudistukseen.

Maakunnittain tarkastellen ylivoimaisesti suurinta uudistuksen kannatus on Pohjois-Karjalassa, jossa lähes kaikki vastanneet valtuutetut (94 %) kannattavat sote-uudistusta. Kannatus on muutenkin vankkaa Itä-Suomessa, Kainuussa, Etelä- ja Pohjois-Savossa, joissa tukena on kolme neljästä valtuutetusta. Nihkeintä suhteutuminen on Uudellamaalla, jossa alle puolet (43 %) kannattaa uudistusta. Hieman yli puolet valtuutetuista on uudistuksen takana Etelä-Pohjanmaalla, Kymessä, Päijät-Hämeessä ja Pirkanmaalla. Muissa maakunnissa kannatus on 60–70 %:n välillä.

Enemmistö kaikissa kuntakokoluokissa, pl. yli 100.000 asukkaan kunnat, suhtautui myönteisesti kaavailtuun sote -uudistukseen. Suosiollisimmin uudistukseen suhtautuvat 50 000–100 000 asukkaan (73 %) ja alle 5000 asukkaan (70 %) kunnissa toimivat valtuutetut. Nihkeintä suhteutuminen uudistukseen on yli 100 000 asukkaan kunnissa, joissa kannattajia (45 %) ja vastustajia (44 %) on saman verran. Muut taustamuuttajat eivät tuo suuria eroja uudistukseen suhtautumisessa.

Uudistuksen palvelujen tarpeeseen perustuvaa rahoitusmallia kannattaa kolme viidestä (59 %) ja vastustaa joka neljäs (25 %) valtuutettu, joka kuudes (16 %) ei osaa sanoa asiaan kantaansa.

Puoluekantoja lukuun ottamatta muut taustamuuttajat (sukupuoli, ikä, koulutus, valtuustokausien määrä) eivät tuoneet suuria eroja kantoihin rahoitusmallista: Enemmistö kannatti pl. yli 100 000 asukkaan kunnat, joissa kannatus jäi hieman alle puoleen (47 %).

Uudistuksen rahoitusmallia arvioitaessa erot mielipiteissä eri puolueiden valtuutettujen välillä kapenevat. RKP:n valtuutettuja lukuun ottamatta (58 % vastustaa ja 34 % kannattaa) kaikkien muiden puolueiden valtuutettujen enemmistö tai ainakin suurempi osa kannattaa kuin vastustaa esitettyä palvelujen tarpeen (esim. sairastavuus) mukaista rahoitusmallia.

Keskustan (73 %), vasemmistoliiton (72 %), SDP:n (64 %), vihreiden (62 %) ja kristillisdemokraattien (59 %) valtuutettujen enemmistö kannattaa rahoitusmallia. Suurempi osa perussuomalaisten (kannattaa 44 % ja vastustaa 38 %), kokoomuksen (42 %/40 %), ja ryhmän muut (46 %/33 %) valtuutetuista kannattaa kuin vastustaa rahoitusmallia.

Maakunnittain tarkastellen, Pohjanmaata ja Uuttamaata lukuun ottamatta kaikissa muissa maakunnissa enemmistö valtuutetuista kannatti (haarukka 50 % – 92 %) sairastavuuteen perustuvaa rahoitusmallia.

Enemmistö uskoo palveluketjujen toimivuuden ja laadun parantuvan tai säilyvän nykyisellään – palvelujen saatavuutta epäillään eniten

Valtuutetuilta kysyttiin myös, millaisia vaikutuksia he arvioivat uudistuksella olevan palvelujen määrään, laatuun, saatavuuteen, sekä palveluketjujen toimivuuteen ja tasavertaiseen saatavuuteen eri puolilla Suomea. Tässäkin merkittävin vastausten hajontaa aiheuttava tekijä oli puoluekanta.

Kaksi viidestä valtuutetusta uskoo, että palvelujen määrässä tai laadussa ei tapahdu muutosta. Sen sijaan sama määrä uskoo, että palvelujen saatavuus heikkenee. Kaksi kolmesta (66 %) uskoo palveluketjun toimivuuden parantuvan tai säilyvän vähintään nykyisellään. Lähes puolet uskoo palvelujen tasavertaisuuteen eri puolilla maata.

Suurimpien hallituspuolueiden – SDP, keskusta, vihreät, vasemmistoliitto – valtuutettujen selvä enemmistö (55–70 %) katsoi, että palvelujen määrä, laatu ja saatavuus säilyvät nykyisellään tai paranevat uudistuksen myötä.

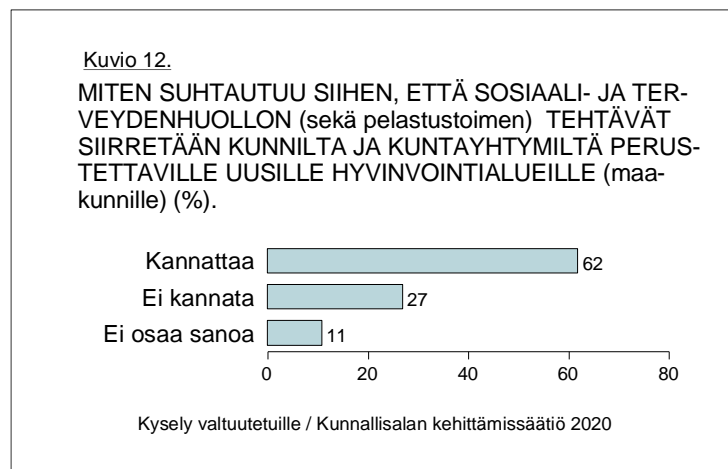
Etenkin palvelujen määrän ja saatavuuden osalta kaikkein kriittisimpiä olivat nykyisiä oppositiopuolueita edustavat valtuutetut täydennettyinä RKP:n valtuutetuilla. Selvästi yli puolet kokoomuksen (56 %), perussuomalaisten (55 %), RKP:n (53 %) ja ryhmän muut (53 %) valtuutetuista katsoivat, että uudistuksen myötä palvelujen määrä tulee heikkenemään. Kolme neljästä kokoomuksen ja perussuomalaisten sekä yli puolet RKP:n valtuutetuista katsoivat, että myös palvelujen saatavuus heikkenee.

Sen sijaan perussuomalaisia lukuun ottamatta kaikkien puolueiden valtuutettujen arviot uudistuksen vaikutuksista palveluketjun toimivuuteen peruspalveluista aina erikoishoitoa vaativiin palveluihin saakka olivat myönteisiä tai neutraaleja. Suurempi osa kaikkia hallituspuolueita edustavista valtuutetuista uskoi lisäksi hoitoketjujen pikemminkin parantuvan kuin heikentyvän. Enemmistö vihreiden, vasemmistoliiton, keskustan ja SDP:n valtuutetuista uskoi palvelujen tasavertaisen saatavuuden maan sisällä parantuvan tai säilyvän nykyisellään.

Tutkimuksen toteutus. KAKS – Kunnallisan kehittämissäätiö teki marraskuussa 2020 kaupunkien ja kuntien valtuutetuille Webropol-kyselyn. Siihen vastasi 1362 valtuutettua Suomen 8927 valtuutetusta. Vastausprosentti oli 15,3 %. Virhemarginaali koko aineistosta on suuntaansa 2,7 prosenttiyksikköä.

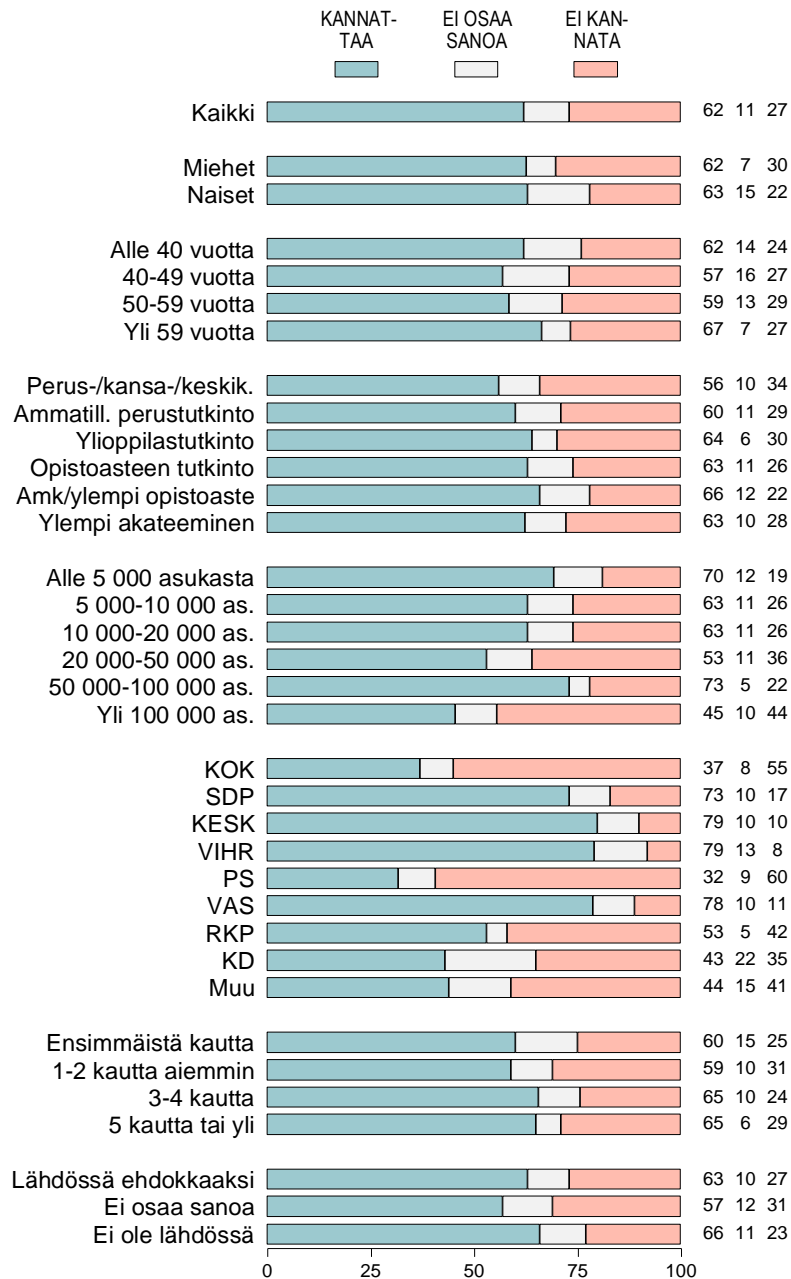
Valtuutetuille esitetty kysymys kuului: ”Maan hallitus valmistelee esitystä sosiaali- ja terveydenhuollon (sote) uudistuksesta. Miten suhtaudut siihen, että sosiaali- ja terveydenhuollon (sekä pelastustoimen) tehtävät siirretään kunnilta ja kuntayhtymiltä perustettaville uusille hyvinvointialueille (maakunnille)?” Vastausvaihtoehdot olivat: kannatan, en kannata, en osaa sanoa. Toinen kysymys kuului: ”Hallituksen esityksen mukaan hyvinvointialueiden (maakuntien) rahoitus määräytyy palveluiden tarpeen mukaan eli esimerkiksi sen mukaan, miten sote-alueella sairastetaan. Kannatanko tällaista rahoituksen määrääntymistä vai et?” Vastausvaihtoehdot olivat: kannatan, en kannata, en osaa sanoa. Kolmas kysymys kuului: ”Miten uskot seuraavien asioiden muuttuvan sote-ratkaisun myötä?” Kysyttävät asiat olivat palvelujen määrä, laatu, saatavuus; palvelujen toimivuus peruspalveluista aina erikoishoitoa vaativiin palveluihin sekä palvelujen tasavertaisuus maan eri puolilla. Vastausvaihtoehdot olivat: paranee, ei muutosta, en osaa sanoa, heikkenee.

Lisätietoja: Asiamies Antti Mykkänen, 0400 570 087.

Kuvio 12e.

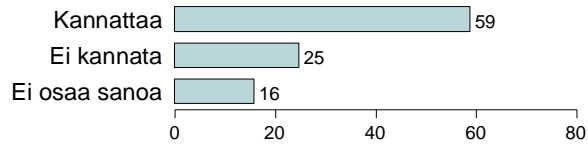
MITEN SUHTAUTUU SIIHEN, ETTÄ SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON (sekä pelastustoimen) TEHTÄVÄT SIIRRETÄÄN KUNNISTA JA KUNTAYHTYMITÄ PERUSTETTAVILLE UUSILLE HYVINVOINTIALUEILLE (maakunnille) (%).

Kysely valtuutetuille / Kunnallissalan kehittämissäätiö 2020

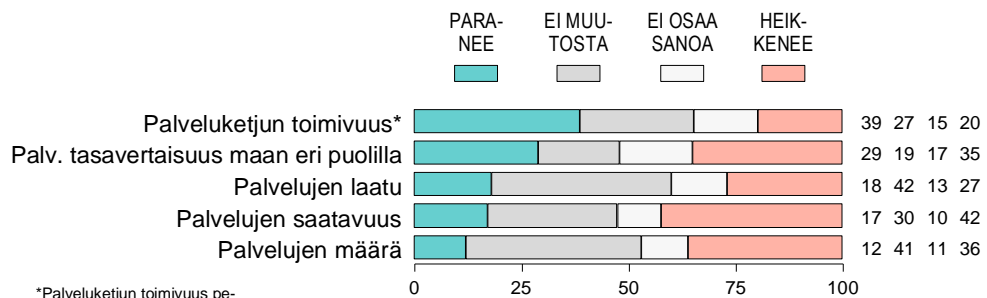
Kuvio 13.

KANNATTAAKO HYVINVOINTIALUEIDEN (maakuntien) RAHOITUKSEN MÄÄRÄYTYMISTÄ PALVELUIDEN TARPEEN MUKAAN ELI ESIMERKIKSI SEN MUKAAN, MITEN SOTE-ALUEELLA SAIRASTETAAN (%).

Kysely valtuutetuille / Kunnallissalan kehittämissäätiö 2020

Kuvio 14. MITEN USKOO SEURAAVIEN ASIOIDEN MUUTTUVAN SOTE-RATKAISUN MYÖTÄ (%).

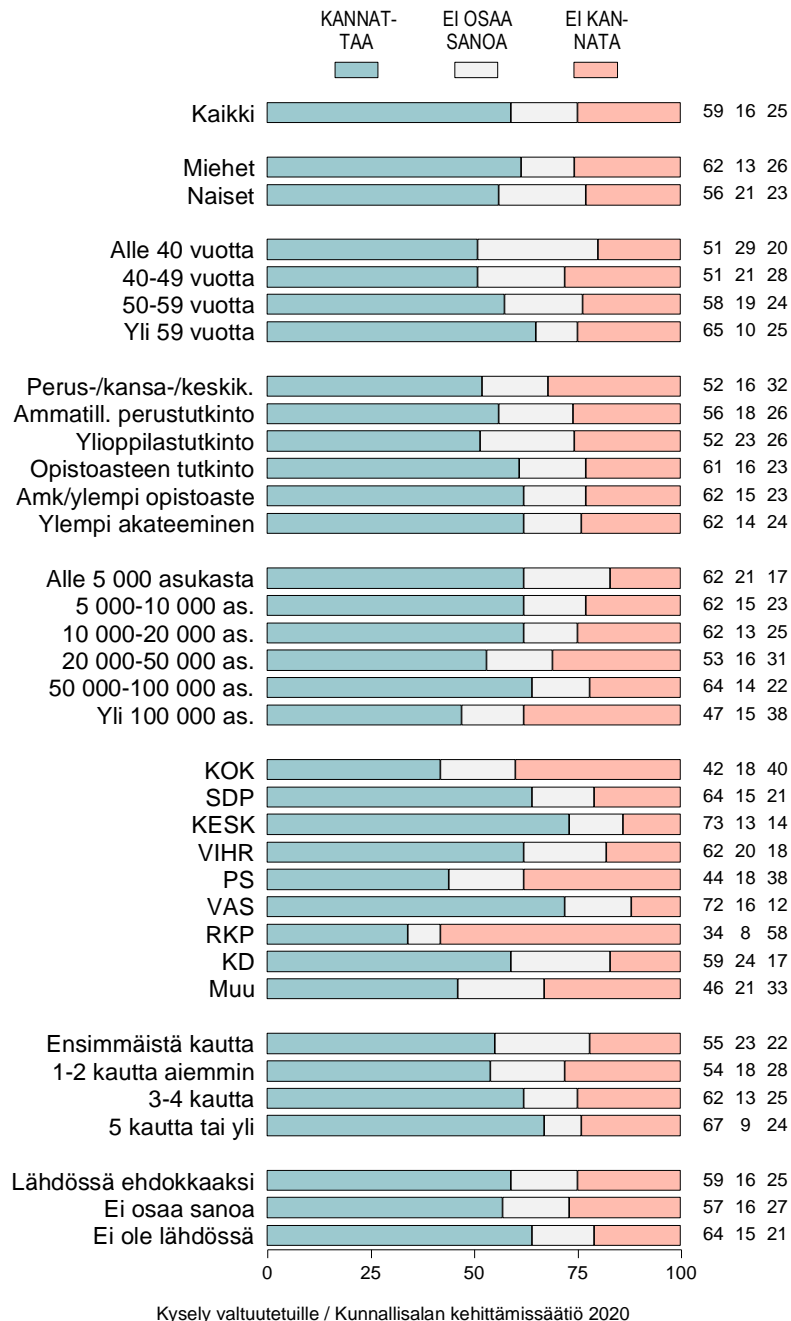

*Palveluketjun toimivuus peruspalveluista aina erikois-hoitoa vaativiin palveluihin.

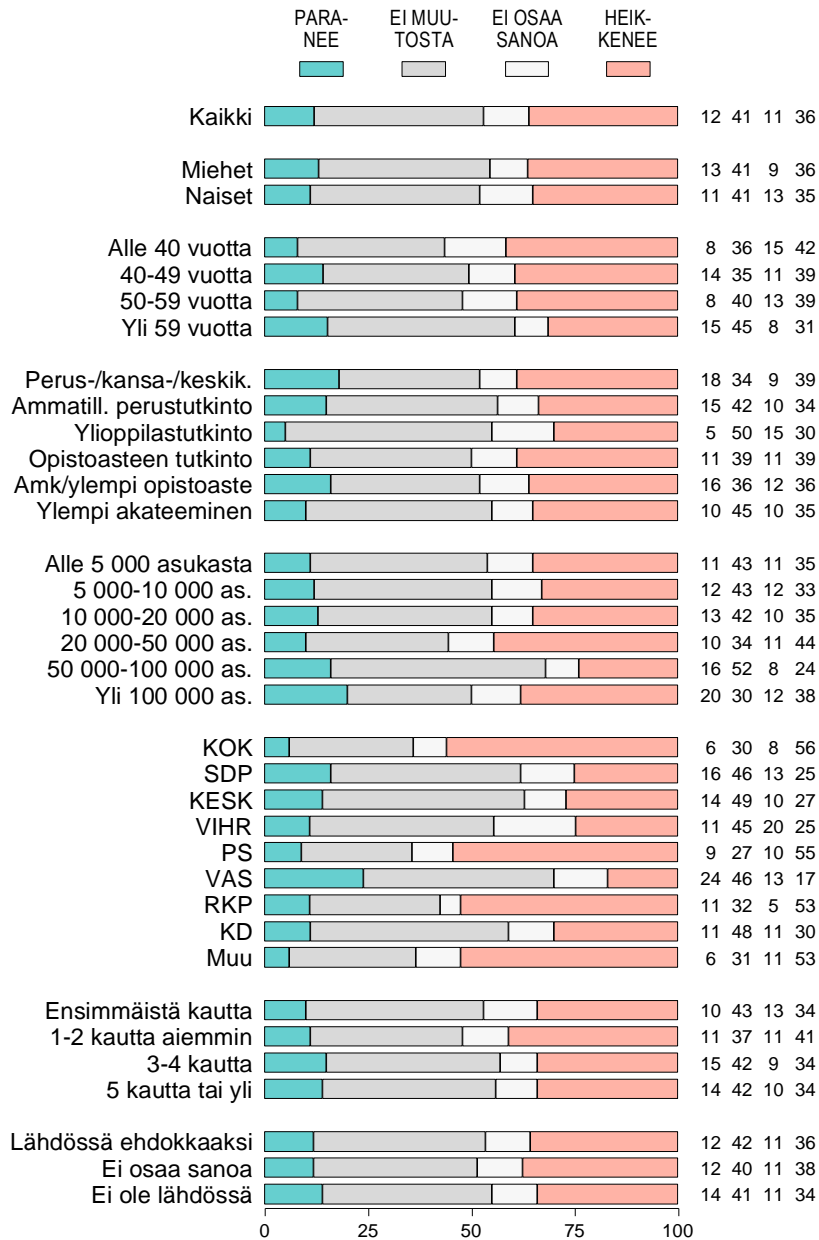
Kysely valtuutetuille / Kunnallissalan kehittämissäätiö 2020

Kuvio 13e.

KANNATTAAKO HYVINVOINTIALUEIDEN (maakuntien) RAHOITUKSEN MÄÄRÄYTYMISTÄ PALVELUIDEN TARPEEN MUKAAN ELI ESIMERKIKSI SEN MUKAAN, MITEN SOTE-ALUEELLA SAIRASTE-TAAN (%).

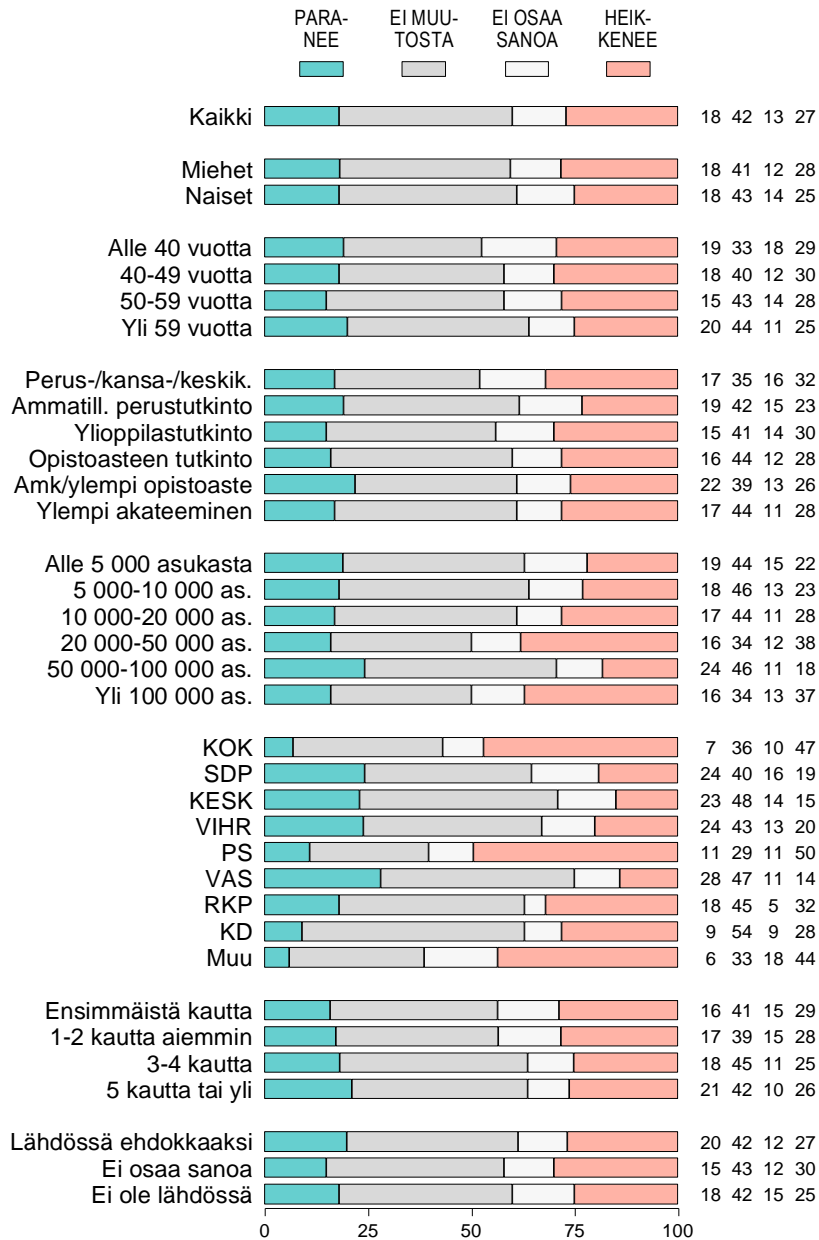

Kuvio 14-1. MITEN USKOO ASIOIDEN MUUTTUVAN SOTE-RATKAISUN MYÖTÄ: PALVELUJEN MÄÄRÄ (%).

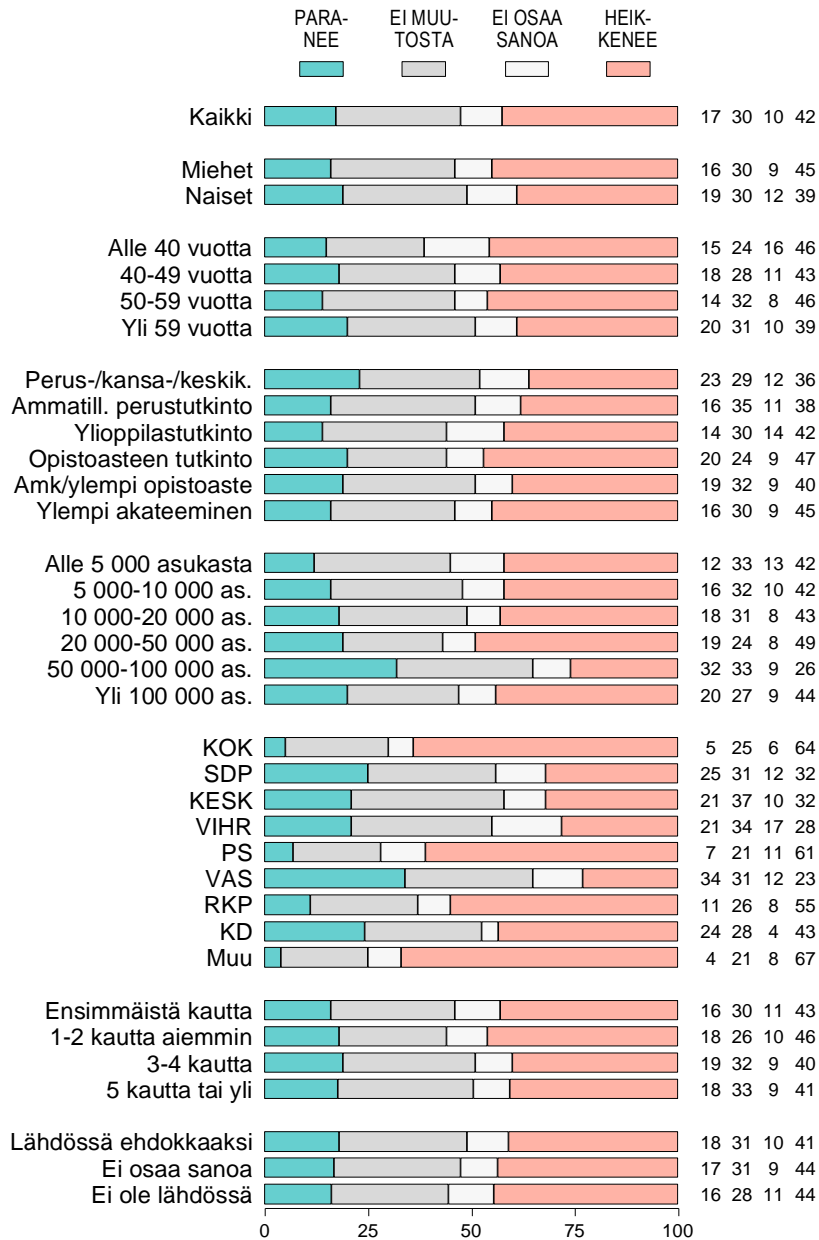
Kysely valtuutetuille / Kunnallissalan kehittämissäätiö 2020

Kuvio 14-2. MITEN USKOO ASIOIDEN MUUTTUVAN SOTE-RATKAISUN MYÖTÄ: PALVELUJEN LAATU (%).

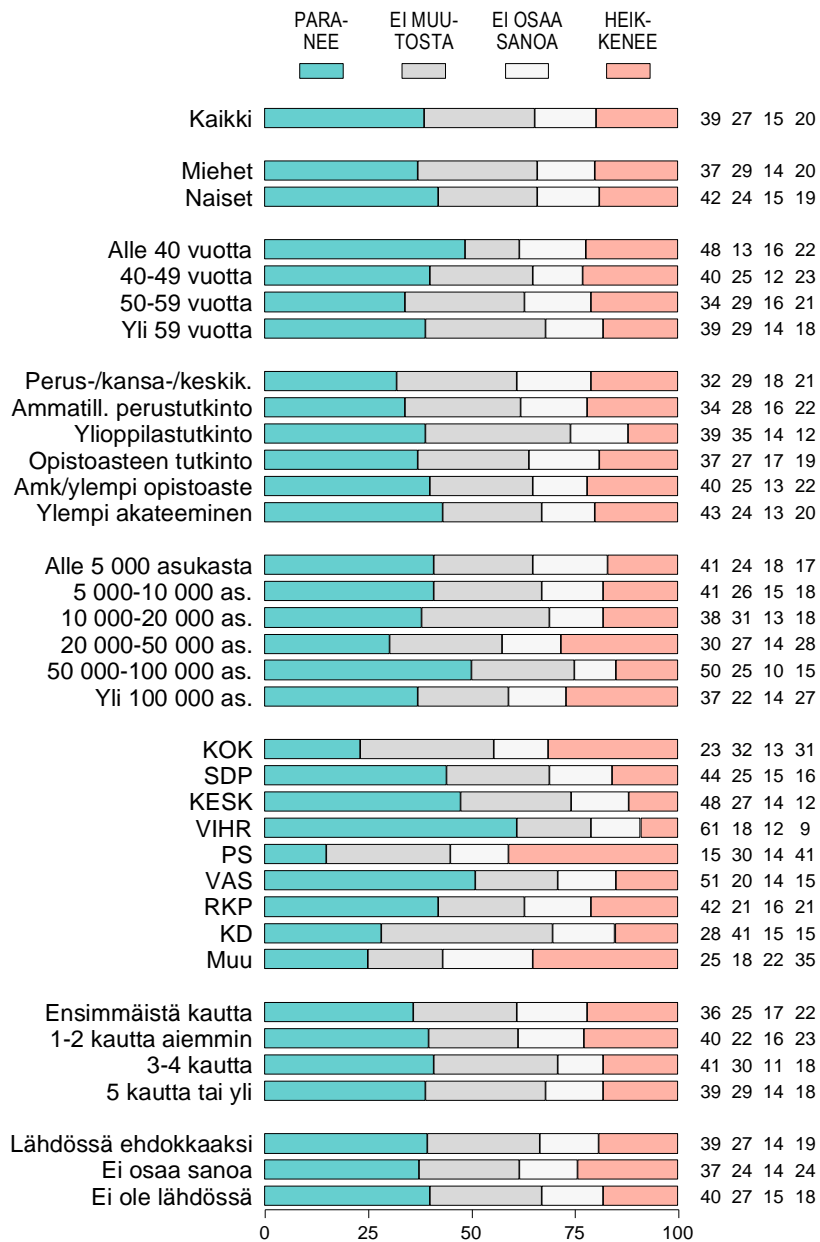
Kysely valtuutetuille / Kunnallissalan kehittämissäätiö 2020

Kuvio 14-3. MITEN USKOO ASIOIDEN MUUTTUVAN SOTE-RATKAISUN MYÖTÄ: PALVELUJEN SAATAVUUS (%).

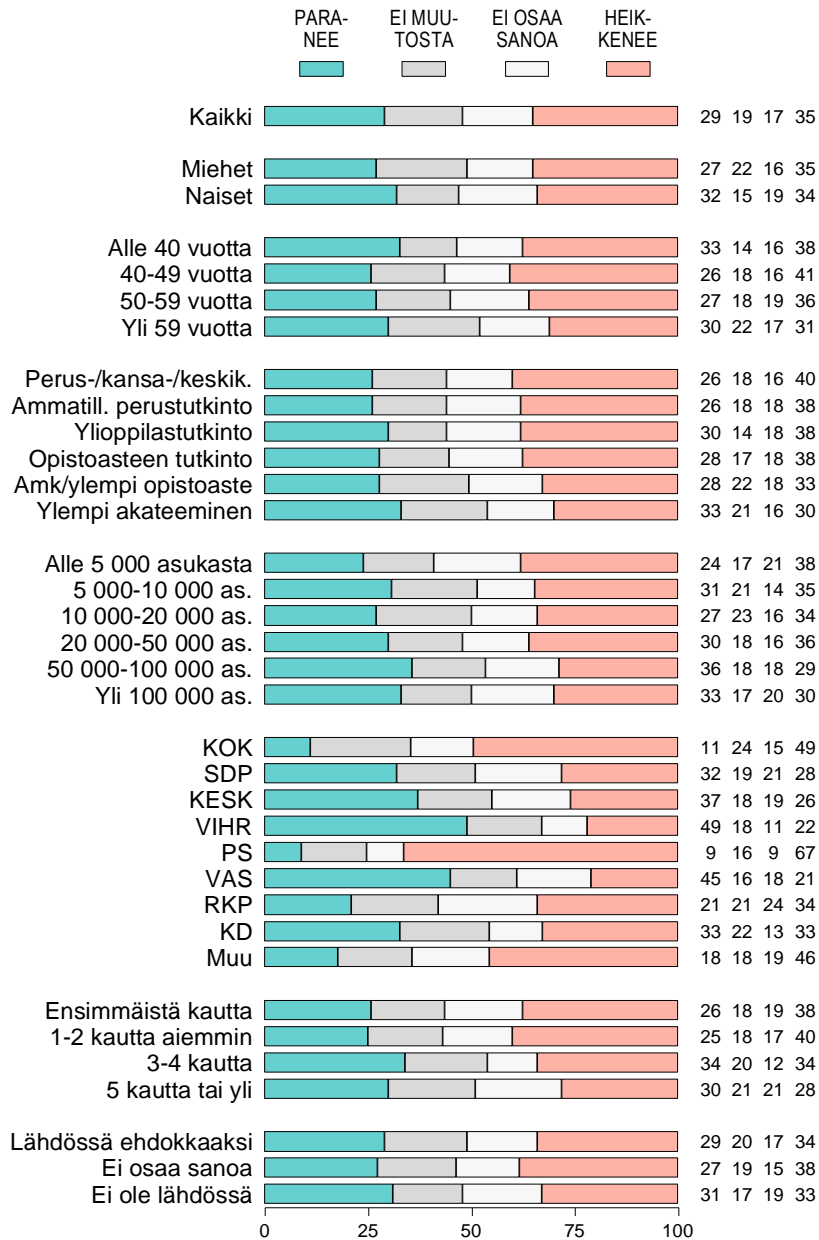
Kysely valtuutetuille / Kunnallissalan kehittämissäätiö 2020

Kuvio 14-4. MITEN USKOO ASIOIDEN MUUTTUVAN SOTE-RATKAISUN MYÖTÄ: PALVELUKETJUN TOIMIVUUS PERUSPALVELUITA AINA ERIKOISHOITOA VAATIVIIN PALVELUIHIN (%).

Kysely valtuutetuille / Kunnallissalan kehittämissäätiö 2020

Kuvio 14-5. MITEN USKOO ASIOIDEN MUUTTUVAN SOTE-RATKAISUN MYÖTÄ: PALVELUJEN TASAVERTAISUUS MAAN ERI PUOLILLA (%).

Kysely valtuutetuille / Kunnallissalan kehittämissäätiö 2020